

FAMILIE-/ARVERET – VINTEREKSAMEN 2015/16

Opgave 1

Ægtefællerne Mikael og Holly blev gift i 1991. Umiddelbart forinden ægteskabet havde de oprettet en formgyldig ægtepagt, hvorefter arv og gave skulle være den modtagende ægtefælles fuldstændige særeje. Desuden skulle Hollys opsparing på 300.000 kr. på en konto i Danske Bank være hendes fuldstændige særeje. I øvrigt skulle der være fælleseje i ægteskabet.

Ægtefællerne havde en fælles konto i Nordea Bank, hvorfra alle deres fælles udgifter til hus, forsikringer, husholdning mv. blev betalt, ligesom de brugte kontoen til fælles opsparing. Begge indsatte løbende lige store beløb på denne konto. Hver havde i øvrigt en lønkonto i Nordea Bank.

I 1997 købte ægtefællerne en ejerlejlighed. Udbetalingen kom fra den fælles konto, hvorfra også de løbende udgifter til lejligheden fremover blev betalt.

I 2013 ville Mikael gerne købe et lille landsted, så han kunne dyrke økologiske grøntsager og vin og holde får. De skulle så sælge ejerlejligheden, hvilket Holly ikke var meget for. De aftalte derfor, at landstedet alene blev Mikael, fordi hun ikke ville deltage i driften eller udgifterne til landstedet. Hun påtog sig så til gengæld at betale alle de løbende udgifter til husholdningen, hvorefter den fælles konto blev lukket.

Ejerlejligheden blev solgt, og nettooverskuddet ved salget på 600.000 kr. blev brugt til køb af landstedet, ligesom Hollys opsparing på de 300.000 kr. fra kontoen i Danske Bank også indgik i købet. Den resterende del af købesummen blev finansieret ved, at Mikael optog et realkreditlån. Herefter flyttede de ind, og efterfølgende betalte Mikael alle udgifterne til landstedet.

Som Holly havde frygtet, gik driften af landstedet ikke godt, selv om Mikael brugte al sin tid på stedet. Allerede i 2014 måtte Holly låne Mikael 60.000 kr., for at han kunne fortsætte driften, selv om han netop havde fået 50.000 kr. i gave fra sine forældre til nye vinduer i stuerne, fordi de gamle var så utætte.

Da Mikael altid arbejdede med landstedet, kedede Holly sig. Hun blev efterhånden også godt irriteret på Mikael. Den 30. november 2015 indgav hun begæring om skilsmisse og flyttede hjem til sine forældre. Den 4. december 2015 blev de skilt. De enedes om, at boet skulle gøres op pr. 31. december 2015. De var enige om, at landstedets friværdi nu var 1 mio. kr., bl.a. fordi de nye vinduer havde forbedret ejendommen med 50.000 kr. Den 30. november 2015 var der en regning hos den lokale købmand på 6.000 kr. for madvarer og andre husholdningsudgifter løbende købt siden 1. september 2015. Begge havde købt varer på regningen, der stod i begges navn. På Hollys lønkonto stod der ligeledes den 30. november 2015 48.000 kr., idet hendes løn på 28.000 kr. for december 2015 var indgået på kontoen i november. Endelig var der en regning på 3.300 kr. for tøj, som Holly have købt til sig selv i midten af december 2015 i en forretning, som hun ikke plejede at handle i. Lånet på de 60.000 kr. var ikke tilbagebetalt.

Hvordan skal boet deles, og parternes mellemværende afregnes, når begge ønsker mest muligt?

Løsningsvejledning til opgave 1

1. Formueordningen

Formueordningen er fælleseje med fuldstændigt særeje for 300.000 kr., der stod på Hollys konto i Danske Bank og gaven på 50.000 kr. fra Mikael's forældre, jf. ægtepagten, der er gyldig, jf. RVL § 28, stk. 1, nr. 2, og stk. 2. Beløbet på kontoen er et genstandsbestemt særeje. Da gaven blev brugt til forbedring af Mikael's landsted, er dette særeje alene til stede i form af et vederlagskrav, jf. RVL § 23, stk. 3. Hollys særeje er til stede i form af et surrogat, jf. RVL § 28, stk. 3, og nærmere nedenfor.

Ophørstidspunktet for formuefællesskabet er udgangen af 30. november 2015, og det er de aktiver og passiver, der er på dette tidspunkt, der indgår i boet, jf. ÆSKL §§ 50 og 51. *Familieret 2012 s. 133, 136, 186-188 og 258-260.*

2. Landstedet

Landstedet er efter aftale alene Mikael's, jf. RVL § 29. Aftalen er indgået mellem to solvente ægtefæller, hvorfor aftalen utvivlsomt blot skal lægges til grund i deres indbyrdes opgør. Da ejerlejligheden var i lige sameje, idet hver har betalt halvdelen, var halvdelen af overskuddet ved salget på 600.000 kr., altså 300.000 kr., Hollys. Dette beløb var Hollys fælleseje. Disse 300.000 kr. samt Hollys særejebeløb på 300.000 kr. blev indskudt ved købet af landstedet. I alt har hun indskudt 600.000 kr. Hun har klart tilkendegivet, at hun ikke ville være økonomisk involveret i landstedet. De aftalte, at det var Mikael's udgift, og Holly skulle derimod betale husholdningsudgifterne, altså en aftalt fordeling af § 2-ydelserne. Denne aftale gør det klart, at der hverken var tale om en gavedisposition, der i øvrigt ville være ugyldig pga. manglende ægtepagt, eller en § 2-ydelse. Der er meget muligt tale om en stiltiende låneaftale, så de 600.000 kr. skal betales tilbage. Er der ikke tale om en låneaftale, kan Holly rejse et almindeligt formueretligt godtgørelseskrav. Da ejendommens friværdi er steget med 100.000 kr. i de to år, Mikael har ejet den (fra 900.000 kr. til 1 mio. kr.), og da der i øvrigt kun er indskudt 50.000 kr. til vinduerne samt muligvis betalt nogle afdrag, må indskuddet på de 600.000 kr. antages at have bibragt ejendommens friværdi 600.000 kr. Derfor må kravet sættes til 600.000 kr.

Kravet er et surrogat for dels 300.000 kr. af Hollys fælleseje, dels 300.000 kr. særeje, jf. ægtepagten. Holly har derfor et aktiv på 300.000 kr., der er fælleseje, og et aktiv på 300.000 kr., som er særeje. De 600.000 kr. er et passiv i Mikael's fælleseje, da det knytter sig til et fællesejeaktiv.

Familieret 2012 s. 125, 127, 147, 186-188, 226, 234, 238-239 og 265 f.

3. De 50.000 kr. til vinduerne

De 50.000 kr., der blev brugt til vinduerne, var en gave og derfor Mikael's særeje, jf. ægtepagten. Da beløbet er indskudt i et fællesejeaktiv, udløser det et vederlagskrav efter § 23, stk. 3. Kravet er højst 50.000 kr. og kan kun dækkes i Mikael's nettobodel, og kun hvis indskuddet har forbedret fællesejet med 50.000 kr., hvilket det har.

Familieret 2012 s. 186-188.

4. Lånet på 60.000 kr.

Lånebeløbet er ikke omfattet af ægtepagten, og Mikael's passiv på 60.000 kr. og Holly's aktiv på 60.000 kr. er derfor fælleseje.

5. Købmandens regning på 6.000 kr.

Udadtil hæfter begge for beløbet. Regningen er i begge's navn, og indkøbene er omfattet af RVL § 11, uanset hvem der har foretaget købet. Men aftalen om udgiftsfordelingen i forbindelse med flytningen betyder, at det er Holly's udgift.

Familieret 2012 s. 201, 202, 209 og 269.

6. Regningen for tøj på 3.300 kr.

Beløbet stammer fra indkøb efter ophørstidspunktet og indgår derfor ikke i boopgørelsen. Det er heller ikke omfattet af § 11, da indkøbet ligger efter skilsmissemis og ikke er foretaget i en forretning, som Holly plejede at købe ind i, hvorfor Mikael heller ikke kan hæfte efter princippet i AFTL § 19.

Familieret 2012 s. 207 og 258 f.

7. Holly's lønkonto 48.000 kr.

Lønnen på 28.000 kr. optjenes i december, dvs. efter ophørstidspunktet, og skal derfor ikke indgå i bodelingen. Fra kontoen indgår derfor kun 20.000 kr. i Holly's bodel.

Familieret 2012 s. 258 f.

8. Boopgørelse

	H's bodel	M's bodel
Landstedet		1.000.000 kr.
Krav fra landstedet	300.000 kr.	÷ 600.000 kr.
Lånet på 60.000 kr.	60.000 kr.	÷ 60.000 kr.
Købmanden	÷ 6.000 kr.	
Lønkonto	20.000 kr.	
Nettobodele	<u>374.000 kr.</u>	<u>340.000 kr.</u>
Boslodsberegning:		
Førlods M § 23, stk. 3		50.000 kr.
Ligedeling af:		
$340 + 374 \div 50 = 664$	<u>332.000 kr.</u>	<u>332.000 kr.</u>
Boslodder	<u>332.000 kr.</u>	<u>382.000 kr.</u>

Holly har desuden 300.000 kr. som særeje. (Der er ikke basis for et krav efter ÆSKL § 67).

Boslodstilsvaret: H skal betale M 374.000 kr. ÷ 332.000 kr. = 42.000 kr. Da M skylder hende 660.000 kr., modregner hun, så han kun skylder hende 618.000 kr. Dermed er boslodstilsvaret betalt.

Da begge hæfter for købmandsregningen på 6.000 kr., kan M, jf. ÆSKL § 56, kræve, at H som led i skiftet betaler de 6.000 kr., da det er hendes gæld.

Familieret 2012 s. 106, 269, 270 og 273.

Opgave 2

Lars blev i 1993 gift med Camilla. De fik datteren Tine i 1994. I 2008 døde Camilla, og i den anledning fik Lars udbetalt en forsørgertabserstatning på 400.000 kr. Boet efter Camilla blev skiftet. Lars havde en svær periode efter Camillas død. Hans økonomi blev dårlig, fordi han var uden job i en længere periode.

Først da han mødte Liv, blev det bedre. I 2012 giftede Lars og Liv sig. Forinden ægteskabet oprettede de en formgyldig ægtepagt, hvorefter Livs villa skulle være hendes fuldstændige særeje. I øvrigt skulle der være fælleseje. De boede i Livs villa med Tine samt Livs datter Dorit.

Liv oprettede i 2013 et notartestamente, hvorefter Dorit, der nu var 22 år, skulle arve mest muligt efter hende. Begrundelsen for dette var, at ved Dorits fars død købte Liv sin villa for penge, som hun havde arvet efter ham. Dertil kom, at Lars ville få udbetalt hendes gruppelivsforsikring, der havde en forsikringssum på 340.000 kr., idet han gyldigt var indsat som begunstiget.

I september 2015 oprettede Liv yderligere et dokument, hvorefter Dorit skulle arve et maleri, som Liv som lille havde fået foræret af sin mormor. Det var vigtigt for Liv, at Dorit arvede maleriet, for billedet betød meget for Dorit, som allerede havde fået lov til at låne det til sin lille lejlighed, som hun var flyttet ind i. Dokumentet blev efter Livs ønske straks dateret og underskrevet først af Liv og Livs kollega Tove, da Liv var på arbejde, derefter af Liv og naboen Katrine straks samme dag, da Liv kom hjem fra arbejde. Tove og Katrine var klar over, at de bevidnede et testamente, og de forstod betydningen af vidnebekræftelsen. De påtegninger, som vidnerne selv havde anført på testamentet, var indholdsmæssigt i overensstemmelse med alle forskrifterne i arvelovens § 64, stk. 5.

I december 2015 blev Liv dræbt ved et færdselsuheld. Af værdier var der friværdien i villaen på 600.000 kr., maleriet viste sig helt overraskende at være 400.000 kr. værd, og Livs øvrige bodelsmidler udgjorde 46.000 kr. Lars havde en konto med resten af sin forsørgertabserstatning på 42.000 kr., hvoraf 2.000 kr. var renter. Han havde desuden en pensionsordning til en nettoværdi af blot 60.000 kr. Den var led i et længerevarende

ansættelsesforhold. Dertil kom Livs gruppelivsforsikring med en forsikringssum på 340.000 kr. I alt værdier for 1.488.000 kr.

Såvel Dorit som Lars ønskede at udtage maleriet, og begge ønskede mest muligt. Lars påstod, at dokumentet fra september 2015 var ugyldigt, men accepterede notar-testamentet.

Hvordan skal værdierne deles?

Løsningsvejledning til opgave 2

1. Hvad falder i arv efter Liv

Livs bodel udgøres af maleriet og hendes øvrige bodelsmidler, i alt 446.000 kr. Livsforsikringssummen tilfalder en begunstiget uden om boet, jf. FAL § 102, stk. 1, 2. pkt.

Lars' bodel er på 42.000 kr. fra forsørgertabserstatningen samt 60.000 kr. fra pensionsordningen, men hverken forsørgertabserstatningen fra hans første kone eller pensionsordningen indgår i ligedelingen. Pensionsordningen, der er en rimelig ordning, kan udtages forlods efter RVL § 16 a. Forsørgertabserstatningen kan udtages forlods efter EAL § 18, stk. 2. Det er dog kun selve erstatningsbeløbet, der kan udtages, hvorimod renterne indgår i delingen. Derfor indgår alene 2.000 kr. fra Lars' formue i ligedelingen.

I delingen indgår derfor 448.000 kr., hvorfor boslodderne er på 224.000 kr. til hver. (De 40.000 kr. fra forsørgertabserstatningen bør betragtes som en del af boslodden, så Lars' bodel er strengt taget 264.000 kr. Begge opgørelsesmetoder betragtes som fyldestgørende).

I arv efter Liv falder hendes boslod på 224.000 kr. og hendes særeje, der er friværdien i villaen på 600.000 kr., i alt **824.000 kr.**

Arveret 2013 s. 56, 57 og 58. Familieret 2012 s. 308.

Arveretlig Materialesamling 2015 s. 13.

2. Gruppelivsforsikringen

Forsikringen på 340.000 kr. tilfalder Lars direkte uden om boet, da han gyldigt er indsat som begunstiget, jf. FAL § 102, stk. 1, 2. pkt.

Arveretlig Materialesamling 2015 s. 13.

3. Dokumentet fra 2015

Liv har oprettet to testamenter. Notartestamentet er gyldigt, mens dokumentet fra september 2015 er ugyldigt. Det er ikke underskrevet af vidnerne samtidig, jf. formkravet i § 64, stk. 1. Den omstændighed, at de giver dokumentet en påtegning om, at de var det, ændrer ikke ved, at formkravet faktisk ikke er opfyldt. Det er en faktisk oplysning i opgaven, at de ikke er til stede samtidig. Boet skal derfor deles alene i henhold til notartestamentet, da der protesteres mod gyldigheden, jf. AL § 79, af en berettiget, nemlig Lars.

Dokumentet er heller ikke en gyldig disposition efter AL § 66. Nok er den underskrevet og dateret, men maleriets værdi gør, at det ikke er sædvanligt indbo.

De studerende, der når til, at testamentet er formgyldigt, skal se, at Liv så overskrider sin kvalitative testationskompetence efter AL § 91, stk. 1, da hun kvalitativt har testeret over mere end sin boslod.

Arveret 2013 s. 172, 175, 177, 180 og 244.

4. Hvem er arvinger, og hvordan skal arven deles?

Alene Lars og Dorit er arvinger, jf. AL § 9, stk. 1, og begge er tvangsarvinger, jf. AL § 5, stk. 1, og § 10. Tine er Lars' særbarn.

Notartestamentet betyder, at Lars kun skal arve sin tvangsarv. Hans tvangsarv af 824.000 kr. er $1/8 = 103.000$ kr., jf. AL § 9, stk. 1, og § 10. Lars' boslod er 224.000 kr.

Det skal derfor undersøges, om Lars har ret til suppleringsarv, jf. AL § 11, stk. 2, der er en tvangsarveret, der går forud for barnets arveret. Han har fået udbetalt 340.000 kr. fra Livs gruppelivsforsikring, der som hans boslod og arv indgår i beregningen, jf. AL § 11, stk. 3, 1. pkt. I alt 667.000 kr. I beregningen indgår hverken hans egen pensionsordning, jf. AL § 11, stk. 3, 2. pkt., smh. m. RVL § 16 b, eller hans forsørgertabserstatning, jf. EAL § 18, stk. 2, idet de ikke er udbetalt i anledning af Livs død, og fordi de ikke indgår i ligedelingen på skifte i levende live. Beløbet inkl. suppleringsarv udgør for 2015 720.000 kr. Lars har derfor krav på suppleringsarv på 53.000 kr., således at han i alt arver 53.000 kr. + 103.000 kr. = 156.000 kr.

Dorit arver resten af de 824.000 kr., dvs. 668.000 kr.

Arveret 2013 s. 39, 55, 68, 70, 71-72 og 240. Familieret 2012 s. 308.

Arveretlig Materialesamling 2015 s. 12.

5. Maleriet

Da dokumentet fra 2015 er ugyldigt, skal konflikten afgøres efter reglen i AL §§ 6 og 12, da maleriet er fælleseje. Lars' arv er 156.000 kr., hvoraf i hvert fald 75.000 kr. er særeje, og hans boslod er på 224.000 kr., i alt 299.000 kr. (hertil kan de 40.000 kr. fra forsørgertabserstatningen formentlig tillægges). Han kan ikke bruge gruppelivsforsikringen til udtagelse efter AL § 12, da den ikke indgår i boet, eller pensionsordningen, så han har ikke nok til at udtage maleriet efter stk. 1. Han kan anvende stk. 3 om udløsningsret, hvis han kan skaffe midler til det. Og det kan han fra gruppelivsforsikringen. Ægtefællen har efter stk. 2, 1. pkt. fortrinsret, men fortrinsretten viger for særlivsarvingens fortrinsret til aktiver, der har særlig erindringsværdi, jf. § 12, stk. 2, 2. pkt. Der er ikke tale om et samtykkekrævende aktiv som nævnt i § 91, stk. 2, da billedet hænger hos Dorit. Dorit har midler nok at udtage på, jf. AL § 6, stk. 1, da hendes arv er på 668.000 kr. Dorit udtager billedet.

Dorit skal ikke anvende særreglen i AL § 11, stk. 4, om udløsningsret, der formentlig også ville give hende mulighed for at udtage maleriet, da hun har arv nok at udtage på.

Arveret 2013 s. 74 f. og 246.

Arveretlig Materialesamling 2015 s. 13.

6. Boopgørelse mv.

Lars arver 156.000 kr., beholder sin pension på 60.000 kr. og sin forsørgertabserstatning på 40.000 kr., modtager gruppelivsforsikringen på 340.000 kr. og får boslod på 224.000 kr., i alt 820.000 kr. Dorit arver 668.000 kr., herunder maleriet. I alt er der fordelt værdier for 1.488.000 kr.